

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

*...Теревірка Георгія
та методології
у роботах??*

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника
(професор з науково-педагогічної роботи)

М. В. Афанасьєв

Комунікація у професійній діяльності

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	всі
Спеціальність	всі
Освітній рівень	другий (магістерський)
Освітня програма	всі

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

вибіркова
іноземна

Завідувач кафедри
педагогіки, іноземної філології та перекладу

Борова Т.А.

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу
Протокол № 1 від 03 вересня 2018 р.

Розробник(-и):

Борова Т.А., док. пед.н., проф. кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу

Коваленко О.Ю. канд. філол. наук, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Навчальна дисципліна "Комунікація у професійній діяльності" розглядає основи професійної комунікації, дозволяє зрозуміти природу мови як засобу спілкування, формує здатність виконувати роль культурного посередника між рідною культурою та іноземною, успішно долати міжкультурні непорозуміння та конфліктні ситуації, виявити себе як комунікативну особистість, сприяє формуванню соціокультурного компоненту у професійній діяльності.

Зміст дисципліни складають сучасне розуміння професійної комунікації у глобалізованому контексті. Основні напрями вивчення – комунікативна особистість, професійна комунікація у діловому контексті, міжкультурне професійне спілкування.

Метою навчальної дисципліни є вивчення та засвоєння основних понять і категорій мови як засобу професійної комунікації у міжкультурному середовищі.

Основні задачі дисципліни:

- сформувати професійну комунікативну компетентності;
- вміти володіти понятійним апаратом у теорії комунікації;
- вміти розрізняти типи дискурсів, мовленнєвих актів, тактик та стратегій спілкування, аналізувати соціокультурні чинники та розмаїття засобів комунікації;
- бути здатним застосовувати набуті знання та вміння на робочому місці та реальному житті.

Об'єктом вивчення дисципліни є розвиток міжкультурної комунікативної компетентності у контексті професійного спілкування.

Предметом дисципліни є оптимізація реально-часових мовленнєвих практик, в різних професійних (ділових) ситуаціях, що здійснюється задля формування цілісного й персоналізованого образу світу, а також розвитку творчої активності й автономності студента як мовної особистості.

Пререквізити (базові знання необхідні для успішного опанування компетентностями):

Рівень володіння іноземною мовою не нижче А2.

У результаті засвоєння дисципліни студент повинен:

знати: сутність, функції мови й мовлення фахівця, основні типи комунікативної особистості, типи конфліктів у процесі ділової комунікації, мовленнєвий етикет та моделі взаємодії «керівник-підлеглий», методи мотивації та само мотивації успішності у бізнесі;

- теорії комунікації, залежність між мовою, мовленням і комунікацією, основні види та підходи до комунікації, комунікативний процес та його форми, правила реплікування та типи діалогічних єдностей, моделі, стратегії та тактики комунікації у бізнес діяльності, поняття контексту та його вплив;

- основні етапи розвитку міжкультурної комунікації, класифікацію мовних ситуацій, які виникають у результаті контакту мов і культур, міжкультурні особливості ведення бізнесу, найважливіші труднощі міжкультурної взаємодії, причини кроскультурних конфліктів, особливості просторового та часового аспектів міжнаціонального спілкування, методика формування комунікативної компетентності у професійно-значущих ситуаціях міжкультурного спілкування.

вміти: знайти індивідуальний стиль спілкування, застосовувати різноманітні засоби переконання, оцінити конфліктну ситуацію та обрати шляхи її подолання, організувати процес прийому й передачі інформації, установлювати комунікативні зв'язки в колективі, використовувати інформаційні ресурси комп'ютерних технологій для організації комунікативного процесу;

- розрізняти основні види комунікації, встановлювати референтні зв'язки між висловлюванням та наміром мовця, встановлювати типи мовленнєвих актів, розрізняти текст і дискурс, виокремлювати ефективні стратегії та тактики у процесі професійного спілкування.

- порівнювати різні теорії міжкультурної комунікації, розробляти стратегію подолання міжкультурних перешкод, розуміти специфіку взаємовідносин між мовою, культурою та спілкуванням у міжкультурному середовищі, класифікувати види вербальної/невербальної комунікації, вмти запобігати непорозуміння, яке може виникнути через специфіку вербальної/невербальної комунікації, проаналізувати та критично застосовувати базові принципи міжкультурної комунікації у діловому контексті.

Курс	1М	
Семестр	1,2	
Кількість кредитів ECTS	10	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	X
	практичні	40/40
	лабораторні	X
Самостійна робота		110/110
Форма підсумкового контролю	залік	

Заочна форма навчання

Курс	1М	
Семестр	1,2	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	практичні	24/24
Самостійна робота		102
Форма підсумкового контролю	залік	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Ділове спілкування іноземною мовою	

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
лінгвістична компетентність	уміння і навички з усіх видів мовленнєвої діяльності (читання, говоріння, аудіювання, письмо) у межах загальнонавчальної та загальноекономічної мови
соціолінгвістична компетентність	уміння обирати різні мовні форми, використовувати й перетворювати їх відповідно до низки екстралінгвістичних факторів (конкретних індивідів, які застосовують певні мовні одиниці у професійній сфері)
прагматична компетентність	уміння використовувати мову для досягнення певних функціональних цілей залежно від особливостей соціальної й професійної взаємодії: від

	ситуації, статусу співрозмовників й адресата мови й інших факторів, що стосуються прагматики ділового спілкування
професійна компетентність	здатність ставити й вирішувати прикладні завдання іноземної мови відповідно до сучасних професійних вимог

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТА

Тема 1. Комунікація як основний чинник соціальної взаємодії

1.1. Інформація та комунікація в сучасному суспільстві.

Спілкування, комунікації та інформація: сутність та співвідношення понять. Комунікація як чинник існування суспільства. Сучасні комунікативні технології. Паблік рілейшнз.

1.2. Функції комунікації.

Природа комунікації. Функції комунікації в сучасному інформаційно-насиченому суспільстві. Роль комунікації у суспільстві. Специфіка ділового спілкування.

Тема 2. Види комунікації

2.1. Вербальна комунікація.

Елементарні компоненти та засоби комунікації. Вербальні компоненти спілкування. Основні функції мови. Форми мовного спілкування. Основні вимоги до ділової розмови. Ділова кореспонденція. Види письмових документів.

2.2. Невербальна комунікація.

Невербальні компоненти спілкування. Взаємодія вербальних та невербальних засобів спілкування.

Тема 3. Рівні комунікації

3.1. Міжособистісна комунікація.

Ситуативні та психологічні передумови міжособистісної комунікації. Мовленнєва та немовленнєва поведінка у міжособистісній взаємодії. Комунікативні бар'єри. Умови ефективності комунікацій.

3.2. Комунікація в малих групах.

Поняття, види та функції комунікації в малій групі. Структура та динаміка комунікації в малій групі.

3.3. Специфіка масової комунікації.

Структура та функції масової комунікації. Ефективність масової комунікації.

Змістовий модуль 2. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Тема 4. Комунікація в межах організації

4.1. Комунікація як функція управління організацією.

Види комунікацій в організації. Особливості внутрішніх комунікацій в організації. Форми ділової комунікації в організації.

4.2. Особливості маркетингових комунікацій.

Роль професійно-комунікативної компетентності фахівців у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств. Основна мета та завдання маркетингових комунікацій. Споживач як об'єкт комунікативного впливу.

Тема 5. Комунікативна політика

5.1. Комунікативна стратегія у сфері маркетингу.

Стратегії формулювання попиту та стимулювання продажу. Складники комунікативної стратегії.

5.2. Комунікативна стратегія маніпулятивного впливу.

Комунікативна стратегія маніпулятора. Комунікативні тактики маніпуляції.

Тема 6. Міжкультурна професійна комунікація

6.1. Лінгвокультурологічні аспекти міжкультурної комунікації.

Сутність культурних цінностей та їх місце в міжкультурної комунікації. Засади успішної міжкультурної комунікації. Лінгвістичні аспекти міжкультурної комунікації. Невербальні аспекти міжкультурної комунікації.

6.2. Типи сприйняття міжкультурних відмінностей.

Особливості сприйняття "іншого". Механізми адаптації. Формування міжкультурної компетентності.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається із 5 практичних ситуацій (два стереотипних, два діагностичних та одне евристичне завдання), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Розподіл балів за тижнями

(1 та 2 семестр)

Теми змістового модуля			Лекційні заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота	Презентація	Експрес-опитування	Тестування	Письмова контрольна робота	Колоквіум	Усього
Змістовий модуль 1.	Тема 1	1,2,3 тиждень		12			9						
	Тема 2	4,5,6 тиждень		18			6	8					
	Тема 3	7,8,9,10 тиждень		18			9	8			12		
Змістовий модуль 2.	Тема 4	1,2,3 тиждень		12			6						
	Тема 5	4,5,6 тиждень		18			9	8					
	Тема 6	7,8,9 тиждень		18			9	8			12		
	Залік												
Усього													200

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового	для заліку

		проекту (роботи), практики	
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

5.1. Основна

1. Гордон Д. Постулаты речевого общения / Д. Гордон, Дж. Лакофф // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1985. – Вып. 16. Лингвистическая прагматика. – С. 276–302.
2. Горелов И. Н. Невербальные компоненты коммуникации / И. Н. Горелов ; [отв. ред. В. Н. Ярцева ; предисл. В. И. Карасика]. – [4-е изд.] – М. : Книжный дом "ЛИБРОКОМ", 2009. – 112 с.
3. Дейк Т. А. ван. Язык. Познание. Коммуникация / Т. А. ван Дейк. – М. : Прогресс, 1989. – 312 с.
4. Зверинцев А. Б. Коммуникационный менеджмент. Рабочая книга менеджера PR / А. Б. Зверинцев. – СПб. : Изд-во Буковского, 1995. – 267 с.
5. Куницына В. Н. Межличностное общение / В. Н. Куницына, Н. В. Казарина, В. М. Погольша. – СПб. : Питер, 2003. – 544 с.
6. Соколов А. В. Введение в теорию социальной коммуникации / А. В. Соколов. – СПб. : СПбГУП, 1996. – 319 с.
7. Hurn B. J. Cross-Cultural Communication / B. J. Hurn, B. Tomalin. – London : Palgrave Macmillan, 2013. – 328 p.
8. Lasswell H. D. The structure and function of communication in society / H. D. Lasswell // The Communication of Ideas / [ed. by L. Bryson]. – N.Y. : Institute for Religious and Social Studies, 1948. – P. 37–51.
9. Mattock J. Cross-Cultural Communication: The Essential Guide to International Business / J. Mattock : Kogan Page, 2003. – 176 p.
10. Miller K. Organizational Communication: Approaches and Processes / K. Miller. – London : Cengage Learning, 2008. – 336 p.
11. Richards J. C. Language and Communication / J. C. Richards, R. W. Schmidt. – London : Longman, 1983. – 276 p.
12. Stenström A.-B. An introduction to spoken interaction / A.-B. Stenström. – London : Longman, 1994. – 238 p.

5.2. Додаткова

12. Бобик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка публік рилейшнз : [монографія] / В. М. Бобик. – К. : МАУП, 2005. – 440 с.
13. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи / О. С. Иссерс. – М. : КомКнига, 2006. – 288 с.
14. Красных В. В. Виртуальная реальность или реальная виртуальность? (Человек. Сознание. Коммуникация) : [монография] / В. В. Красных. – М. : Диалог-МГУ, 1998. – 352 с.
15. Макаров М. Л. Основы теории дискурса / М. Л. Макаров. – М. : Гнозис, 2003. – 280 с.

16. Остин Дж. Л. Слово как действие / Дж. Л. Остин // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1986. – Вып. 17. Теория речевых актов. – С. 22–129.
17. Пасинок В. Г. Вербальні й невербальні засоби оратора / В. Г. Пасинок // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер. : Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. – 2011. – № 972. – С. 161–166.
18. Солощук Л. В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англомовному дискурсі : [монографія] / Л. В. Солощук. – Х. : Константа, 2006. – 300 с.
19. Сорокин Ю. А. Отечественные исследования по массовой коммуникации / Ю. А. Сорокин // Знаковые проблемы письменной коммуникации : межвуз. сб. науч. тр. – Куйбышев, 1985. – С. 3–15.
20. Goffman E. Forms of talk / E. Goffman. – Oxford : Blackwell, 1981. – 335 p.
21. Grice H. P. Logic and conversation / H. P. Grice // Studies in the Way of Words. – Cambridge (Mass.), London : Harvard University Press, 1991. – P. 22–40.
22. Penfornis J.-L. Français. com Intermédiaire. Livre de l'élève avec CD-rom / J.-L. Penfornis. – Paris : CLE International, 2012. – 167 p.
23. Penfornis J.-L. Affaires. com. Méthode de français des affaires. Avancé / J.-L. Penfornis, L. Habert. – Paris : CLE International, 2007. – 127 p.
24. Danilo M. Le français de la communication professionnelle / M. Danilo, J.-L. Penfornis. – Paris : CLE International, 1993. – 130 p.

5.3 Інформаційні ресурси в Інтернеті

25. Comment préparer une stratégie de communication [Electronic resource]. – Access mode : http://www.idrc.ca/fr/ev-48400-201-1-DO_TOPIC.html.
26. La communication d'entreprise : un élément majeur de la politique générale des entreprises? [Electronic resource]. – Access mode : http://eduscol.education.fr/D0126/refondation_boistel.htm.
27. La communication globale. Muriel Couteux. CRCOM [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.crcom.ac-versailles.fr>.
28. Les Stratégie des communications dentreprise de PSA [Electronic resource]. – Access mode : http://www.psa-peugeot-citroen.com/fr/psa_groupe/strategie_b2.php.
29. Mettre en place un plan de communication efficace. Dossier du Journal du net [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.journaldunet.com/management/dossiers/0705189-communication-interne/conseils-plan-commu>.